

ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ

75% хвороб дорослих є наслідком умов життя в дитячі та юнацькі роки. На сьогоднішній день 90% дітей мають відхилення у здоров'ї.

Показники захворюваності серед дітей, за класами хвороб, 10000 населення

Клас хвороб	0-6 років			7-14 років			15-17 років		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Деякі інфекційні та паразитарні хвороби	77,6	82,37	72,7	57,1	68,47	51,96	35,9	37,5	32,3
Новоутворення	3,2	3,29	3,53	1,6	1,6	1,66	3,7	3,4	3,7
Хвороби крові та кровотворних органів	36,2	35,95	37,5	9,3	8,97	9,03	4,9	4,9	5,1
Хвороби ендокринної системи	21,7	21,96	222,37	25,9	26,49	26,45	31,9	29,1	28,8
Розлади психіки та поведінки	4,8	4,82	5,16	6,7	6,62	6,67	6,8	6,1	6,4
Хвороби нервової системи	13,7	16,46	18,72	15,9	16,74	16,87	24,8	24,5	24,8
Хвороби ока та придаткового апарату	43,2	44,25	44,43	40,9	42,75	42,11	37,0	63,9	36,8
Хвороби вуха та соскоподібного відростка	49,8	48,92	49,68	33,8	33,69	31,07	28,2	28,0	27,2
Хвороби системи кровообігу	4,8	4,74	4,7	9,3	9,31	9,1	12,2	11,8	12,2
Хвороби органів дихання	1014,0	1002,2	1065,7	673,3	640,43	673,03	405,9	377,3	405,9
Хвороби органів травлення	48,0	46,97	48,91	51,8	53,27	54,53	38,6	38,0	39,6
Хвороби шкіри та підшкірної клітковини	84,2	83,92	85,05	61,6	61,86	61,99	62,7	60,9	61,5
Хвороби кістково-м'язкової системи	12,5	12,99	13,18	32,2	33,02	32,1	49,6	50,6	48,5
Хвороби сечостатевої системи	23,7	24,73	25,32	19,5	20,73	22,68	46,8	46,9	48,7
Вроджені аномалії	11,3	11,67	11,63	2,5	2,39	2,23	2,1	1,9	0,3
Симптоми, ознаки та відхилення від норми	6,1	4,75	4,05	5,3	4,17	3,42	2,9	2,3	2,2
Травми, отруєння	33,8	33,57	33,34	50,1	51,67	54,49	53,4	52,7	52,8

За даними Міністерства охорони здоров'я України

Венеричні хвороби серед підлітків (15-17 років) по Україні

на 10000 населення	2000	2001	2002	2003	2004
Сифіліс	164,7	133,0	97,8	75,7	-
Гонорея	107,0	97,1	75,0	72,9	-
Трихомоніаз	330,8	329,1	300,3	290,0	-
Хламідіоз	67,5	70,1	61,5	65,8	-
Мікоплазмоз	26,6	36,4	34,8	44,1	-

За даними Міністерства охорони здоров'я України

У дівчаток 0-14 років за останнє десятиріччя поширеність сифілісу збільшилась у 58,2 рази, у хлопчиків – у 45,5 рази, у дівчат – підлітків віком 15 – 17 років – у 31, 2 рази, у юнаків – у 20,2 рази. Починаючи з 1996 року, захворюваність на сифіліс у дітей та підлітків набула тенденції до зниження, але залишається надто високою.

Динаміка зареєстрованих випадків ВІЛ/СНІДу та чисельність померлих від СНІДу в Україні

	2000	2001	2002	2003	2004
Загальне число випадків ВІЛ-інфекції	6216	7009	8761	10013	-
Загальне число осіб хворих на СНІД	648	868	1356	1916	-
Загальне число померлих від СНІДу	415	474	837	1285	-

За даними Міністерства охорони здоров'я України

По даним соціологічних досліджень 10-та частина підлітків на протязі року має 3-5 партнерів, 3% - 6 – 10 партнерів.

ПЛАНУВАННЯ СІМ'Ї

Сьогодні перший статевий контакт проходить в більш молодшому віці, раніше починається регулярне статеве життя. Стійкі сексуальні зв'язки в віці 13-14 років мають вже 2% хлопчиків та 6% дівчаток, 90% хлопців и 68% дівчат в віці 17-18 років.

Розподіл абортів за віковими групами

	2000	2001	2002	2003	2004
10-14 років	170	173	170	161	-
15-17 років	9792	8917	8114	7454	-
18-34 років	325222	277156	260243	236671	-
35-49 років	73681	60186	54816	48330	-

За даними Міністерства охорони здоров'я України

Кількість абортів по Луганській області у 2003 році

	10-14	15-17	18-34
По Україні	161	7454	236671
По Луганській області	1	555	15980

За даними Держкомстату України

Розподіл народжених за віком матері у 2003 році

	13-15	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
По Україні	538	54290	163197	113417	54269	18051	3924	162
По Луганській області	26	2635	7303	4527	2189	667	136	5

За даними Держкомстату України

Розподіл народжених у матерів молодше 20 років у 2003 році

	13-15	16	17	18	19
По Україні	932	3265	8110	16205	25916
По Луганській області	31	156	358	781	1315

За даними Держкомстату України

Чисельність позашлюбних народжень по регіонах у 2003 році

	2000	2001	2002	2003
По Україні	66500	67800	74100	81100
По Луганській області	3300	3500	3800	4300

За даними Держкомстату України

Виявлено та поставлено на облік близько 52 тис. сімей, де не забезпечується належний догляд дитини (близько 104 тис. дітей). Від загальної кількості лише 21,1 тис. (40,6%) таких сімей взято під соціальний супровід.

Суттєво збільшено розмір допомоги при народженні дитини до 8497 грн. Підвищився максимальний розмір допомоги на кожну дитину в середньому в 4,7 рази з 90 грн. до 376 або 468 грн. в залежності від віку дитини.

Збільшена допомога по догляду за дитиною-інвалідом або інвалідом з дитинства з 75 грн. до 543,5 грн. (залежно від групи інвалідності).

Допомога одиноким матерям від 181 грн. до 230 грн. На дітей, які знаходяться під опікою – 460 грн.

За статистикою на сьогодні в Україні нараховується понад 60 тисяч неблагополучних сімей, де проживає та виховується 136 тисяч дітей. Діти до 14 років складають основну масу неповнолітніх жебраків, при цьому частка дівчат серед них сягає 20-30%.

НАСИЛЬСТВО

Кількість злочинів, скоєних за статтями Кримінального кодексу України

	2001	2002	2003
Побої та мордування	114	75	92
Неналежне виконання обов'язків щодо охорони життя та здоров'я дітей	3	11	26
Експлуатація дітей	1	10	17
Злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною	5	127	542
Проституція або примушування чи втягнення до заняття проституцією	38	166	230
Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність	4862	4421	4145

За даними Держкомстату України

На виконання Закону України „Про попередження насильства в сім'ї” протягом 2003 року за вчинення насильства в сім'ї поставлено на облік 33725 таких осіб, у тому числі за фізичне насильство 24191, психологічне – 7669, економічне – 1722. Винесено 48651 офіційне попередження особам, які вчинили насильство в сім'ї, та 6656 захисних приписів щодо жертв насильства в сім'ї. Направлено 6479 інформацій до органів державної влади з питань попередження насильства в сім'ї.

За результатами опитування діти свідчать, що 43 % зазнають у щоденному житті насильства, із них 50 % з боку сім'ї, 56% – з боку шкільного оточення. Протягом цього року працівниками органів внутрішніх справ порушено більше 1 тис. кримінальних справ відносно дорослих за втягнення дітей у злочинну діяльність, 80 кримінальних справ – за схиляння дітей до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, 15 дітей постраждало від торгівлі людьми.

ДІТИ-СИРОТИ

Розподіл дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, за місцем навчання по регіонах на початок 2003/04 навчального року

	Україна	Луганська область
У школах та школах-інтернатах	66241	3634
У професійно-технічних навчальних закладах	12793	965
У технікумах, училищах, коледжах	3573	173
В інститутах, університетах, академіях	2452	139

За даними Держкомстату України

Захист прав дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування по Україні

	2002	2003
Кількість дітей, відібраних у батьків, що були позбавлені батьківських прав	6674	7038
Кількість дітей, відібраних у батьків без позбавлення їх батьківських прав	1085	1500
Кількість дітей, стосовно яких розглянуто справи з питань захисту їх майна	7338	3602
Кількість відділів освіти, які мають спеціаліста з охорони дитинства	534	492
Кількість відділів освіти, які не мають спеціаліста з охорони дитинства	205	232

За даними Держкомстату України

Кількість усиновлених дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування у 2003 році по Україні

	Усього	0-3 років	3-7 років	7-18 років
Громадянами України	4103	1480	916	1707
- з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування	1635	1312	220	103
- з числа дітей, які проживають з одним із батьків і всиновлені вітчимою або мачухою	2468	168	696	1604
Іноземцями (з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування)	2242	1340	495	407
Скасовано всиновлень	44	2	5	37
- у сім'ях громадян України	42	1	4	37
- у сім'ях іноземців	2	1	1	-

За даними Держкомстату України

Кількість усиновлених дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування по Луганській області у 2003 році

	По Україні	По Луганській області
Усього всиновлено	6345	342
З числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування	1635	95
З числа дітей, які проживають з одним із батьків і всиновлені вітчимою або мачухою	2468	148
Іноземцями (з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування)	2242	99

За даними Держкомстату України

Дитячі будинки сімейного типу по Україні

	1999	2000	2001	2002	2003
Дитячих будинків сімейного типу	91	95	112	102	129
Дітей в них	762	787	1132	1078	1187

За даними Міністерства України у справах молоді та спорту

Прийомні сім'ї по Україні

	1999	2000	2001	2002	2003
Прийомних сімей	16	38	45	48	70
Дітей в них	18	49	64	59	106

За даними Міністерства України у справах молоді та спорту

Кількість дітей-сиріт, які перебувають під опікою чи піклуванням по Україні

	2002	2003
Кількість дітей і підлітків, які перебували під опікою чи піклуванням	62743	65480
Кількість дітей і підлітків, на яких оформлена опіка чи піклування	14361	14005
Із загальної кількості дітей і підлітків знято з обліку	11690	10011
з причин:		
- досягнення повноліття	5942	6313
- улаштування в будинки дитини, дитячі будинки і школи-інтернати для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, дитячі будинки сімейного типу	1508	1825
- вибуття до батьків	1487	1458
- улаштування у професійно-технічні та вищі навчальні заклади на повне державне забезпечення	925	608
- з інших причин	1828	549

За даними Держкомстату України

Кількість дітей-сиріт та тих, що перебували під опікою чи піклуванням по Україні та Луганській області

	Кількість дітей і підлітків, які перебувають під опікою чи піклуванням			З них одержували державну допомогу		
	2002	2003	2004	2002	2003	2004
По Україні	62743	65414	66492	17639	22933	28120
По Луганській області	4107	4251	4200	312	699	941

За даними Держкомстату України

В Україні більше 100 тисяч дітей ростуть без батьків. Щороку кількість немовлят, від яких відмовляються батьки становить близько 2000 дітей. За неофіційними даними кількість дітей-сиріт сягає 300 тис., або близько 3% всіх українських дітей. 24 тисячі з них можуть бути усиновлені, більшість - іноземними сім'ями.

Найбільше всиновлювати українських дітей приїздять зі США, Італії, Іспанії, Німеччини, Франції та Ізраїлю, а всього з 35 країн.

За останні 5 років іноземці всиновили в Україні 12,5 тисяч дітей – на тисячу більше, ніж українські громадяни.

Службами у справах неповнолітніх за 2004 рік виявлено 1712 випадків порушень житлових і майнових прав дітей. Завдяки заходам, вжитим службами у справах неповнолітніх, до судових установ було направлено 346 позовів щодо відновлення житлових і майнових прав неповнолітніх, відновлено 439 прав на житло, попереджено 1581 випадок незаконного продажу житла.

БЕЗПРИТУЛЬНІСТЬ

Характеристика вихованців притулків для неповнолітніх по Україні

	2002			2003		
	Усього	У тому числі		Усього	У тому числі	
		хлопчики	дівчатка		хлопчики	дівчатка
Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування	6104	4066	2038	6304	1308	1996
Діти, які перебувають під опікою та піклуванням	989	619	370	852	479	373
Потрапили у притулок внаслідок:						
- бродяжництва, бездоглядності, жебракування	14918	10916	4002	15634	10554	5080
- конфлікту в сім'ї	4076	2656	1420	3637	2417	1220
- конфлікту в школі, з однолітками	1314	933	381	1429	1057	372
- фізичного або сексуального насильства	193	118	75	93	46	47
- особистого звернення	3599	2512	1087	2650	1742	908
- вилучення з сім'ї кримінальною міліцією або службою у справах неповнолітніх	6069	3444	2625	5842	3359	2483
- загубилися, були підкинуті	679	449	230	696	460	236
- порушення житлових та майнових прав	3693	2765	928	1680	810	870
Кількість неповнолітніх, які потрапляли у притулок кілька разів	261	174	87	2809	2000	809

За даними Міністерства України у справах молоді та спорту

Інформація про мережу притулків для неповнолітніх та кількість дітей, що перебували в них по Україні та Луганській області

	2000		2001		2002		2003	
	притулків	дітей	притулків	дітей	притулків	дітей	притулків	дітей
По Україні	86	27773	88	28477	91	30007	94	28432
По Луганській області	9	3517	9	3198	9	3100	9	2942

За даними Міністерства України у справах молоді та спорту

Інформація про влаштування дітей, які перебували в притулках по Україні та Луганській області

Кількість дітей, які перебували у притулках			
	2001	2002	2003
По Україні	28477	30007	28432
По Луганській області	3198	3100	2942
Повернено в сім'ю			
	2001	2002	2003
По Україні	12598	13929	12600
По Луганській області	1721	1540	1457
Улаштовано під опіку та піклування			
	2001	2002	2003

По Україні	251	279	448
По Луганській області	85	87	146
Улаштовано в іншу сім'ю			
	2001	2002	2003
По Україні	89	80	78
По Луганській області	5	9	7

За даними Міністерства України у справах молоді та спорту

Інформація про причини улаштування дітей до притулків по Україні та Луганській області за 2001-2003 роки

	По Україні	По Луганській області
Бродяжництво, бездоглядність, жебракування	46547	5557
Вилучення з сім'ї кримінальною міліцією або службою у справах неповнолітніх	16499	956
Порушення житлових та майнових прав	6140	450

За даними Міністерства України у справах молоді та спорту

В Україні налічується 103 000 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, понад 30 000 дітей перебуває у притулках для неповнолітніх, 46 000 неповнолітніх правопорушників перебуває на обліку в органах внутрішніх справ. 152 000 дітей, які виховуються у кризових сім'ях (а таких сьогодні близько 82 000), є потенційними дітьми вулиць.

КРИМІНАЛЬНІ ЗЛОЧИНИ

Чисельність і склад підлітків, які знаходились на обліку в кримінальній міліції у справах неповнолітніх по Україні

	2000	2001	2002	2003
Учні середніх закладів освіти	15582	14848	13639	23652
Учні професійно-технічних училищ	6499	6069	5127	7648
Не працювали і не навчались	10026	9289	8876	11089
Мають одного з батьків	10373	9980	8817	11917
Не мають батьків	879	854	754	1145
Проживають у дитячих будинках, інтернатах	1032	1000	883	1650
Дівчатка	3155	2828	2621	4001
Скоїли суспільно небезпечні діяння до досягнення віку, з якого можлива кримінальна відповідальність	3224	2696	2248	1294

За даними Держкомстату України

Чисельність неповнолітніх, які підозрювались у скоєнні злочинів по Україні

	2000	2001	2002	2003
Шахрайство	153	129	168	202
Хабарництво	-	2	-	1
Злочини, пов'язані з наркотичними та сильно діючими засобами	1044	976	1004	1246
Умисні вбивства та замах на вбивство	307	327	240	204
Умисні тяжкі тілесні ушкодження	306	341	318	306
Крадіжки	20614	19742	16811	17016
Хуліганство	2067	1943	1847	1907
Грабежі та розбійні напади	2997	3112	3194	3437
Зґвалтування та замах на зґвалтування	135	135	106	122
Інші злочини	1992	2583	2923	3010

За даними Держкомстату України

Кількість та склад неповнолітніх, які утримувалися у приймальниках-розподільниках для неповнолітніх по Україні

	2000	2001	2002	2003
У віці від 11 до 14 років, які вчинили суспільно небезпечні дії	754	754	549	605
Згідно з рішенням суду направляються у спецстанови для неповнолітніх	417	472	465	425
Самовільно залишили спеціальні навчально-виховні заклади	61	46	44	46
Учні загальноосвітніх шкіл	1059	1180	1040	1049
Учні професійно-технічних училищ	390	370	410	410
Не навчались і не працювали	380	651	481	564
Працювали	-	3	1	3
Дівчата	258	292	259	277
Не мали батьків	228	241	238	334
Мали одного з батьків	709	874	735	647

За даними Міністерства внутрішніх справ України

Залежність правопорушень від типу батьківської сім'ї по Україні, у % до кількості опитаних

Неповнолітні	1999	2000	2001	2002	2003
Із неблагополучних сімей	47	54	51	41	59
Із неповних сімей	43	48	45	37	53
Із малозабезпечених сімей	33	58	57	54	59
Із високозабезпечених сімей	20	6	8	6	9
Із високоосвічених сімей	13	10	5	4	3

За даними дослідження „Соціальний супровід неповнолітніх та молоді як складова реформи системи покарання та громадського контролю в Україні”

Стан та динаміка злочинності серед неповнолітніх за злочинами загальнокримінальної спрямованості по Україні та Луганській області

	2002	2003	Динаміка, +/-, %
По Україні	32105	33305	+ 3,7
По Луганській області	3602	3928	+ 9,1

За даними Міністерства внутрішніх справ України

Кількість неповнолітніх засуджених у 2002-2003 роках

	2002	2003
Засуджено осіб, які скоїли злочини у віці від 14 до 16 років	5741	6048
Засуджено осіб, які скоїли злочини у віці від 16 до 18 років	14363	14708
Усього	20104	20756

За даними Державного департаменту України з питань виконання покарань

ШКІДЛИВІ ЗВИЧКИ

Вікові відмінності залучення підлітків 11-16 років до шкідливих звичок по Україні, %

Вік першої спроби	Діти, що виховуються у дисфункційних сім'ях	Інші діти
Вперше викурили сигарету		
до 10 років	27	16
11-13 років	27	16
14 років і старше	16	11
ніколи	24	51
Вперше випили алкоголю більше, ніж спробували на смак		
до 10 років	17	14
11-13 років	32	21
14 років і старше	20	17
ніколи	28	43
Вперше були в стані сп'яніння		
до 10 років	5	4
11-13 років	22	13
14 років і старше	27	19
ніколи	43	60

За результатами опитування УІСД, березень 2002 року

Рівень поширення вживання алкоголю серед різних груп підлітків по Україні, %

Вживають щодня, кілька разів на тиждень та щотижня	Діти, що виховуються у дисфункційних сім'ях	Інші діти
Пиво	25	12
Вино	9	4
Міцні напої	10	4
Слабоалкогольні напої	18	9

За результатами опитування УІСД, березень 2002 року

Залежність між невдоволенням стосунками з батьками і частотою вживання дітьми алкоголю та наркотиків по Україні, %

Оцінка стосунків з батьками	Наявність значного досвіду	
	зловживання спиртним	споживання наркотиків
Добрі, повне взаєморозуміння	42,8	4,7
Не безпроблемні, але загалом нормальні	55,1	10,0
У стосунках з батьками існують численні проблеми	68,8	12,9
Практично повний розрив стосунків	75,0	-
Не маю батьків	78,6	14,2

За даними дослідження АПН України